ECLI:LV:AT:2024:0920.A420250220.12.S
Lieta Nr. A420250220, SKA-41/2024
Administratīvo lietu departaments

**Latvijas Republikas Senāts**
**SPRIEDUMS**
Rīgā 2024.gada 20.septembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Ieva Višķere, senatori Ermīns Darapoļskis un Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „EUROCASH1" pieteikumu par Iepirkumu uzraudzības biroja 2020.gada 7.septembra lēmuma Nr. 4-1.2/20-175 atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar Iepirkumu uzraudzības biroja kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 11.oktobra spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Pasūtītāja valsts SIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" 2020.gadā rīkoja iepirkumu „Fiziskās un tehniskās apsardzes pakalpojumi" (identifikācijas Nr. PSKUS 2020/12). Iepirkumā tika paredzēts, ka līguma slēgšanas tiesības tiks piešķirtas pretendentam, kura piedāvājums novērtēts kā saimnieciski visizdevīgākais.

Piedāvājumus iepirkumā iesniedza pieteicēja SIA „EUROCASH1" un AS „G4S Latvia".

Pasūtītājai radās aizdomas, ka gan pieteicējas, gan AS „G4S Latvia" iesniegtie piedāvājumi daļā par piedāvāto tehniskās apsardzes cenu varētu būt nepamatoti lēti (AS „G4S Latvia" piedāvāja cenu 3,50 *euro* mēnesī, savukārt pieteicēja bija piedāvājusi cenu 0 *euro* mēnesī). Ievērojot minēto, pasūtītāja atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 53.panta pirmajai daļai aicināja šos pretendentus sniegt skaidrojumus par piedāvāto cenu.

Izvērtējusi pretendentu sniegtos skaidrojumus, pasūtītāja atzina, ka abi pretendenti ir izskaidrojuši piedāvāto cenu veidošanās mehānismu un pamatotību, tāpēc iesniegtie piedāvājumi nav uzskatāmi par nepamatoti lētiem. Izvērtējot, kurš no piedāvājumiem ir saimnieciski visizdevīgākais, pasūtītāja par iepirkuma uzvarētāju atzina pieteicēju. Tomēr Iepirkumu uzraudzības birojs ar 2020.gada 10.jūlija lēmumu aizliedza slēgt līgumu ar pieteicēju, norādot, ka pasūtītāja kļūdījusies, atzīstot, ka pieteicējas sniegtais skaidrojums pamato piedāvāto zemo cenu.

Ar 2020.gada 29.jūlija lēmumu pasūtītāja līguma slēgšanas tiesības iepirkumā piešķīra AS „G4S Latvia", savukārt pieteicējas piedāvājumu atzina par nepamatoti lētu.

Iepirkumu uzraudzības birojs ar 2020.gada 7.septembra lēmumu Nr. 4-1.2/20-175 minēto lēmumu atstāja negrozītu un atļāva pasūtītājai slēgt līgumu ar iepirkumā noteikto uzvarētāju.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, norādot, ka pasūtītāja un Iepirkumu uzraudzības birojs kļūdaini nav konstatējuši, ka arī AS „G4S Latvia" piedāvājums bija nepamatoti lēts. Pieteicēja citstarp norādīja arī uz to, ka Iepirkumu uzraudzības birojs konkrētajā gadījumā nav vadījies pēc tādiem pašiem principiem kā tad, kad 2020.gada 10.jūlija lēmumā vērtēja to, kā sava piedāvājuma cenas pamatotību bija skaidrojusi pieteicēja.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2021.gada 11.okobra spriedumu apmierināja pieteicējas pieteikumu un atzina Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumu par prettiesisku. Tiesas spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[3.1] Izvērtējot pasūtītājas lēmuma pamatojumu, nav konstatējams, ka pasūtītāja vispār būtu vērtējusi, vai AS „G4S Latvia" piedāvātajā cenā ir ietvertas visas ar tehniskās apsardzes pakalpojumu izpildi saistītās izmaksas un vai par piedāvāto cenu AS „G4S Latvia" spēs nodrošināt visas ar līguma izpildi saistītās prasības, tostarp vides, sociālo un darba tiesību, kā arī darba aizsardzības jomā. Pretendentes skaidrojuma vispārīgie apgalvojumi neļauj izsekojami saprast cenas veidošanos, un pasūtītāja nav pamatojusi, kā un kāpēc attiecīgais skaidrojums ir pārliecinājis pasūtītāju par cenas pamatotību. Tādējādi nav gūstama skaidrība, kāpēc pasūtītāja ir secinājusi, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums daļā par tehniskās apsardzes pakalpojumiem nav nepamatoti lēts.

[3.2] Skaidrību par pasūtītājas apsvērumiem nesniedz arī pasūtītājas paskaidrojumi Iepirkumu uzraudzības birojam un tiesai. Secinājumu par to, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums ir vērtējams kā nopietns un drošs, pasūtītāja tiesai skaidrojusi ar AS „G4S Latvia" finanšu rādītājiem iepriekšējos gados. Tomēr nedz AS „G4S Latvia" finanšu situācija, nedz fakts, ka tehniskās apsardzes pakalpojumu izmaksas veido salīdzinoši nelielu daļu no kopējām izmaksām, nemazina risku, ka nepamatoti zema cena ir noteikta uz kādu ar līguma izpildi saistītu prasību neizpildes rēķina. Tādēļ minētie apstākļi paši par sevi nevarēja pamatot secinājumu, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums nav nepamatoti lēts.

[3.3] Turklāt pasūtītāja nepamatoti ignorējusi faktu, ka AS „G4S Latvia" tās piedāvāto zemo cenu par tehniskās apsardzes pakalpojumiem ir skaidrojusi arī ar to, ka izmaksas par trauksmes pogu izvietošanu ir iekļautas fiziskās, nevis tehniskās apsardzes pakalpojumu cenā, kā to prasa iepirkuma nolikums. Pasūtītājai vajadzēja konstatēt, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums šā iemesla dēļ neatbilst nolikuma prasībām.

[4] Iepirkumu uzraudzības birojs par minēto spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[4.1] Tieši pasūtītāja kompetencē ir izvērtēt risku, kas varētu rasties, slēdzot līgumu par piedāvāto cenu, un lemt par to, vai paturēt piedāvājumu salīdzināmo piedāvājumu lokā. Tiesas kompetencē ir vienīgi izvērtēt, vai pasūtītājs nav acīmredzami kļūdījies, izmantojot šo novērtējuma brīvību. Konkrētajā gadījumā tiesa faktiski iestājusies pasūtītājas vietā, atzīstot, ka AS „G4S Latvia" skaidrojums pietiekami neizskaidro piedāvāto cenu, lai gan pasūtītāja AS „G4S Latvia" skaidrojumu bija atzinusi par tādu, kas, pasūtītājas ieskatā, pietiekami pamato iepirkumā piedāvāto cenu.

[4.2] Nevar piekrist, ka pasūtītāja nav vērtējusi, vai piedāvātajā cenā ietvertas ar tehniskās apsardzes pakalpojumu izpildi saistītās izmaksas un vai

par piedāvāto cenu AS „G4S Latvia" spēs nodrošināt visas ar līguma izpildi saistītās prasības. Tiesa spriedumā nav izteikusi šaubas par to, ka kādas no AS „G4S Latvia" tehniskajā piedāvājumā noteiktajām izmaksu pozīcijām (darbaspēka attiecināmās izmaksas, nodokļi, nodevas, transports un degviela) būtu nepamatoti zemas.

[4.3] Jāņem arī vērā, ka pasūtītāja konkrētajā gadījumā pretendenta sniegto skaidrojumu vērtēja kopsakarā ar pretendentu atlasei noteiktajām augstajām kvalifikācijas prasībām attiecībā uz pretendentu finansiālo stāvokli, kas objektīvi kliedējis pasūtītājas šaubas par pretendenta spēju izpildīt līgumu ar piedāvājumā ietvertajiem nosacījumiem. Senāts 2020.gada 30.marta spriedumā lietā Nr. SKA-605/2020 atzina, ka pretendenta kopējā finansiālā situācija var būt apstāklis, kas var objektīvi kliedēt pasūtītāja šaubas par pretendenta spēju izpildīt līgumu ar piedāvājumā ietvertajiem nosacījumiem.

[4.4] Tiesa nepamatoti norādījusi, ka pasūtītājai vajadzēja pievērst uzmanību tam, ka AS „G4S Latvia" tās piedāvāto zemo cenu par tehniskās apsardzes pakalpojumiem ir skaidrojusi arī ar to, ka izmaksas par trauksmes pogu izvietošanu ir iekļautas fiziskās, nevis tehniskās apsardzes pakalpojumu cenā. Tiesa kļūdaini secinājusi, ka nav ievērotas nolikuma prasības.

[5] Pasūtītāja paskaidrojumos par kasācijas sūdzību uzsver, ka tikai pasūtītājam ir iespējams izvērtēt, vai iesniegtais piedāvājums ir īsts un vai par piedāvāto cenu pasūtītājam būs iespējams saņemt kvalitatīvu un atbilstošu pakalpojumu, un vai tas neradīs būtiskus riskus pasūtītāja turpmākajai darbībai.

Pieteicēja paskaidrojumos par kasācijas sūdzību norādījusi, ka tā ir nepamatota, turklāt Iepirkumu uzraudzības birojs esot nokavējis kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņu.

## Motīvu daļa

### I

[6] Vispirms atbildams uz pieteicējas argumentu, ka Iepirkumu uzraudzības birojs esot nokavējis kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņu un tāpēc tiesai kasācijas sūdzības pieņemšana bija jāatsaka.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 329.panta pirmajai daļai kasācijas sūdzību var iesniegt viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas. Pārsūdzētais pirmās instances tiesas spriedums sastādīts 2021.gada 11.oktobrī, līdz ar to, kā to pamatoti paskaidrojumos Senātam norādījusi arī pieteicēja, kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņš bija 2021.gada 11.novembris. Tomēr pretēji pieteicējas norādītajam Senāts nekonstatē, ka Iepirkumu uzraudzības birojs, iesniedzot kasācijas sūdzību, minēto termiņu būtu nokavējis. Kā izriet no lietas materiāliem, birojs kasācijas sūdzību pirmās instances tiesai iesniedzis elektroniski, to nosūtot uz tiesas oficiālo e-adresi, 2021.gada 11.novembrī plkst. 16.53 (*lietas 181.lapa*). Līdz ar to biroja kasācijas sūdzība ir iesniegta Administratīvā procesa likumā noteiktajā termiņā. Minēto nemaina tas, ka, iespējams, tiesas darba organizācijas dēļ (proti, tādēļ, ka tiesas darba laiks beidzas plkst. 17.00) kasācijas sūdzība tiesā tika reģistrēta kā saņemta nākamās dienas – 2021.gada 12.novembra – rītā (tostarp par to veicot attiecīgu ierakstu tiesu informācijas sistēmā). Kā tas skaidri izriet no Administratīvā procesa likuma 329.panta pirmās daļas, vērtējot, vai ir ievērots minētajā tiesību normā norādītais termiņš kasācijas sūdzības iesniegšanai, nozīme ir tam, kad kasācijas sūdzība tiesā ir iesniegta, nevis kad tā ir reģistrēta kā saņemta. Līdz ar to arguments, ka Iepirkumu uzraudzības birojs esot nokavējis kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņu, nav pamatots, un Senāts tālāk pievērsīsies kasācijas sūdzības izskatīšanai.

### II

[7] Strīdus iepirkuma priekšmets ir fiziskās un tehniskās apsardzes pakalpojumu sniegšana, un paredzamā līgumcena tika noteikta 650 000 *euro*.

Apsardzes pakalpojumi atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 2.pielikumam ir īpašie pakalpojumi, kuru iegādei likumā paredzēts speciāls regulējums. Proti, atbilstoši šā likuma 10.panta pirmajai daļai, ja publiska pakalpojuma līguma paredzamā līgumcena ir 42 000 *euro* vai lielāka un līgumu slēdz par šā likuma 2.pielikumā minētajiem pakalpojumiem, pasūtītājs var nepiemērot šajā likumā noteiktās iepirkuma procedūras, izņemot šā likuma 13., 14., 19., 20., 21. un 22.pantā, III nodaļā, 28.panta otrajā daļā, 32. un 33.pantā, 36.panta pirmajā un trešajā daļā, 37., 38. un 39.pantā, 40.panta pirmajā, trešajā, ceturtajā un piektajā daļā, 60. un 61.pantā paredzētās prasības; ja publisku pakalpojuma līgumu slēdz par šā likuma 2.pielikuma sadaļā „Izmeklēšanas un apsardzes pakalpojumi" minētajiem apsardzes pakalpojumiem, uz kuriem attiecas CPV kods 79710000-4, pasūtītājs piemēro arī šā likuma 42. un 43. pantā paredzētās prasības.

Tādējādi apsardzes pakalpojumi ir tāda veida pakalpojumi, kuru iegādi likumdevējs ir pakļāvis Publisko iepirkumu likuma regulējumam. Tas visupirms nozīmē, ka šāda veida iepirkumos ir saistoši publisko iepirkumu pamatprincipi, kas atspoguļoti likuma 2.pantā, proti, iepirkumu procedūrām jābūt tādām, kas nodrošina iepirkumu atklātumu un caurskatāmību, piegādātāju brīvu konkurenci, vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret piegādātājiem, kā arī pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu. Vienlaikus likumdevējs ir noteicis, ka šo pakalpojumu iegādē daļa no likumā noteiktajām prasībām ir jāievēro obligāti, bet pārējās likuma prasības pasūtītājs var nepiemērot. Publisko iepirkumu likuma 53.pantā noteiktā nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes procedūra nav noteikta kā obligāti piemērojamā, līdz ar to secināms, ka pasūtītājs var izvēlēties to nepiemērot, ja vien tiek nodrošināta publisko iepirkumu pamatprincipu ievērošana.

[8] Izskatāmajā gadījumā pasūtītāja izvēlējās piemērot un arī faktiski piemēroja Publisko iepirkumu likuma 53.pantā paredzēto procedūru. Proti, kā pasūtītāja norādījusi gan Iepirkumu uzraudzības birojam, gan tiesai, tā strīdus iepirkuma ietvaros pretendentu piedāvāto cenu pārbaudīja un vērtēja, piemērojot Publisko iepirkumu likuma 53.panta regulējumu par nepamatoti lētu piedāvājumu (piemēram, *pasūtītājas paskaidrojums tiesai lietas 102.lapā un paskaidrojums Iepirkumu uzraudzības birojam 54.lapā*). Tā rezultātā vienu no pretendentiem – pieteicēju – pasūtītāja izslēdza no konkursa sakarā ar tās piedāvājuma nepamatotu lētumu, bet otra pretendenta – AS „G4S Latvia" – skaidrojumu par piedāvāto zemo cenu atzina par tādu, kas kliedē bažas par nepamatoti lētu piedāvājumu, un šo pretendentu arī atzina par konkursa uzvarētāju.

Šā iemesla dēļ izskatāmajā lietā ir strīds par to, vai pasūtītāja ir pienācīgi pārbaudījusi AS „G4S Latvia" piedāvājumu un vai ir pienācīgi pamatojusi savu lēmumu, ka šaubas par šā piedāvājuma iespējamu nepamatotu lētumu ir kliedētas. Saistībā ar minēto lietā strīds attiecīgi ir arī par to, vai Iepirkumu uzraudzības birojs pārsūdzētajā lēmumā pamatoti atzina, ka pasūtītāja šajā sakarā nav pieļāvusi kļūdas.

[9] Iepirkumu uzraudzības biroja kasācijas sūdzībā un pasūtītājas paskaidrojumos uzsvars likts uz to, ka tikai pasūtītājam ir kompetence izvērtēt, vai konkrēts piedāvājums atzīstams par nepamatoti lētu vai tomēr paturams salīdzināmo piedāvājumu lokā. Tā kā nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes procedūras mērķis esot noraidīt tādus piedāvājumus, kuros ietvertā zemā cena rada draudus pasūtītāja interesei saņemt slēdzamā līguma pilnīgu un pienācīgu izpildījumu, būtisks esot tieši pasūtītāja redzējums, vai iesniegtais piedāvājums ir īsts un neradīs būtiskus riskus pasūtījuma izpildei. Šā iemesla dēļ kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa, atzīstot, ka pasūtītāja nav pienācīgi pamatojusi, kāpēc AS „G4S Latvia" sniegtais skaidrojums kliedēja

pasūtītājas bažas par piedāvājuma nepamatoti zemu cenu, ir prettiesiski iejaukusies pasūtītājas kompetencē.

Senāts turpmāk norādīto apsvērumu dēļ tam nepiekrīt.

[10] Publisko iepirkumu likuma 53.pants noteic: ja piedāvājums konkrētam publiskam būvdarbu, publiskam piegādes vai publiskam pakalpojuma līgumam šķiet nepamatoti lēts, pasūtītājs pretendentam pieprasa skaidrojumu par piedāvāto cenu vai izmaksām, kā arī informāciju par pretendenta un tā piedāvājumā norādīto apakšuzņēmēju darbinieku vidējām stundas tarifa likmēm profesiju grupās (panta pirmā daļa). Skaidrojums īpaši var attiekties uz: 1) ražošanas procesa, būvdarbu metodes vai sniedzamo pakalpojumu izmaksām; 2) izraudzītajiem tehniskajiem risinājumiem un īpaši izdevīgajiem būvdarbu veikšanas, preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas apstākļiem, kas ir pieejami pretendentam; 3) piedāvāto būvdarbu, preču vai pakalpojumu īpašībām un oriģinalitāti; 4) vides, sociālo un darba tiesību un darba aizsardzības jomas normatīvajos aktos un darba koplīgumos noteikto pienākumu ievērošanu; 5) saistībām pret apakšuzņēmējiem; 6) pretendenta saņemto komercdarbības atbalstu (panta otrā daļa). Pasūtītājs, konsultējoties ar pretendentu, izvērtē tā sniegtos skaidrojumus (panta trešā daļa). Pasūtītājs noraida piedāvājumu kā nepamatoti lētu, ja sniegtie skaidrojumi nepamato pretendenta piedāvāto zemo cenas vai izmaksu līmeni vai ja cenā vai izmaksās nav iekļautas izmaksas, kas saistītas ar vides, sociālo un darba tiesību un darba aizsardzības jomas normatīvajos aktos un darba koplīgumos noteikto pienākumu ievērošanu (panta ceturtā daļa).

Senāts piekrīt Iepirkumu uzraudzības birojam un pasūtītājai, ka šā regulējuma mērķis ir nodrošināt pasūtītāja interesi, lai iepirkumā uzvarējušais piegādātājs tiešām spēj pienācīgi izpildīt uzņemtās saistības. Tas atbilst likuma 2.pantā norādītajam, ka publiskā iepirkuma procedūrām jābūt tādām, kas nodrošina pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot tā risku. Tomēr tas nav vienīgais nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes regulējuma mērķis. Kā jau minēts, publisko iepirkumu pamatprincipi prasa nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci un procedūru pārskatāmību. Tāda piegādātāja dalība, kura piedāvājums ir objektīvi nepamatoti lēts, aizskar ne tikai pasūtītāja interesi uz kvalitatīvu līguma izpildi, bet arī pārējo piegādātāju interesi uz godīgu konkurenci. Līdz ar to nepamatoti lēta piedāvājuma izvērtēšanas procedūra ir vērsta arī uz to, lai iepirkumā tiktu nodrošināta godīga konkurence un būtu iespējams pārliecināties par to, ka pret pretendentiem cenas pārbaudes procesā ir nodrošināta vienlīdzīga attieksme.

Par to, ka nepamatoti lēta piedāvājuma izvērtējuma procedūra vērsta ne tikai uz paša pasūtītāja interešu aizsardzību, liecina arī tas, ka, lai arī pasūtītājam šajā jautājumā ir plaša novērtējuma brīvība, tā lēmums tomēr ir pakļauts pārskatīšanas procedūrām. Pārskatīšanas procedūru esība tieši norāda uz to, ka nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes procesā var tikt skartas arī iepirkuma pretendentu intereses, kuru aizsardzībai attiecīgi ir paredzētas iepirkuma pretendentu tiesības pasūtītāja lēmumu pārsūdzēt. Tas secīgi nozīmē, ka pasūtītāja lēmumam, izlemjot pirmšķietami nepamatoti lētu piedāvājumu izslēgt no iepirkuma vai tomēr paturēt konkursā, ir jāatbilst pārskatāmības principam, proti, tam jābūt tādam, kas balstīts objektīvi izsekojamos apsvērumos. Līdz ar to, ja ne pašā lēmumā, tad vismaz papildu skaidrojumos pasūtītājam būtu jāspēj sniegt tādu pamatojumu, lai iepirkuma dalībnieki saprastu, kāpēc attiecīgs lēmums pieņemts. Pretējā gadījumā ne ieinteresētās personas varētu pilnvērtīgi izmantot pārsūdzības tiesības, ne arī pārraudzības iestāde un tiesa varētu pārbaudīt pasūtītāja lēmuma tiesiskumu.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka pasūtītājam, atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 53.pantam izvērtējot pretendenta sniegto skaidrojumu par piedāvāto cenu, ir jāspēj loģiski un saprotami pamatot un izskaidrot, kāpēc tiek pieņemts lēmums konkrētu piedāvājumu paturēt izvērtējamo piedāvājumu lokā vai izslēgt no iepirkuma kā nepamatoti lētu.

[11] Minēto secinājumu papildus apliecina arī Eiropas Savienības Tiesas judikatūra, kurā interpretētas Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 69.panta normas. Šajā sakarā uzsverams: kaut arī strīdus iepirkums līgumcenas apmēra dēļ nav tāds, kas pakļaujas Eiropas Savienības regulējumam par publiskajiem iepirkumiem, vērā ņemams, ka Publisko iepirkumu likuma 53.pants ir izstrādāts, transponējot minēto direktīvu. Līdz ar to arī gadījumos, kad iepirkums nav direktīvas darbības jomā, Publisko iepirkumu likuma 53.panta normu jēgas noskaidrošanai var izmantot Eiropas Savienības Tiesas atziņas.

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka jebkurā gadījumā, ja tiek veikta nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes procedūra, līgumslēdzējai iestādei ir jāpieņem motivēts lēmums par aplūkotā piedāvājuma pielaišanu vai noraidīšanu (*Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 15.septembra sprieduma lietā „Veridos", C-669/20, ECLI:EU:C:2022:684, 31. un 44.punkts*). Šī atziņa atvasināta no līgumslēdzējas iestādes pienākuma informēt kandidātus par pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu un prasības pēc šādu lēmumu efektīvas pārsūdzības. Eiropas Savienības Tiesa šajā sakarā iezīmējusi, ka minētais kopumā ietver prasību, lai pretendenti, kuri uzskata, ka tiem ir nodarīts kaitējums, varētu šo lēmumu pārsūdzēt, apgalvojot, ka izraudzītais piedāvājums ir bijis jākvalificē kā nepamatoti lēts (*minētā sprieduma 31. un 46.punkts*). Salīdzinājumam norādāms, ka Eiropas Savienības Tiesa šādu pamatošanas pienākumu atzinusi arī attiecībā uz Savienības iestāžu īstenotajām iepirkuma procedūrām, akcentējot līgumslēdzējas iestādes pienākumu sniegt pamatojumu, kas atspoguļo pienācīgu pārbaudi par to, ka izraudzītais piedāvājums nav nepamatoti lēts, un šī pienākuma saistību ar pretendentu tiesībām uz efektīvu aizsardzību. Eiropas Savienības Tiesa šajā sakarā uzsvērusi, ka faktiski pretendentam nebūtu iespējams novērtēt līgumslēdzējas iestādes lēmuma, ka izraudzītais piedāvājums nav nepamatoti lēts, pamatotību, ja līgumslēdzēja iestāde varētu kategoriski un bez jebkāda pamatojuma apgalvot, ka piedāvājums nav nepamatoti lēts (*Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 11.maija sprieduma lietā „Komisija/Sopra Steria Benelux un Unisys Belgium", C-101/22 P, ECLI:EU:C:2023:396, 74. un 83.punkts*).

[12] Izskatāmajā gadījumā pasūtītāja Publisko iepirkumu likuma 53.pantā paredzēto pirmšķietami nepamatoti zemas cenas pārbaudi uzsāka tāpēc, ka tai bija bažas, vai AS „G4S Latvia" piedāvātā cena 3,50 *euro* mēnesī par tehniskās apsardzes pakalpojumu sniegšanu ietver visas ar šo pakalpojumu sniegšanu objektīvi saistītās iepirkuma nolikumā paredzētās izmaksas. Proti, pieprasījumā skaidrot piedāvāto cenu pasūtītāja bija norādījusi, ka atbilstoši nolikuma 4.7.3.punktam tehniskās apsardzes pakalpojuma izmaksās jāietver divu operatīvo grupu ierašanās objektā, saņemot trauksmes signālu vai izsaukumu, apsardzes trauksmes pogu izvietošana, perimetra un teritorijas apsekošana vismaz vienu reizi dienā un ne retāk kā trīs reizes mēnesī jānodrošina apsardzes darbinieku pārbaude. Pasūtītāja lūdza AS „G4S Latvia" izskaidrot, kā var nodrošināt šāda pakalpojuma sniegšanu par 3,50 *euro* mēnesī (*lietas 78.–79.lapa*).

Galvenais iemesls, kāpēc tiesa atzina pārsūdzēto lēmumu par prettiesisku, ir tiesas secinājums, ka ne pasūtītājas lēmumā, ne sniegtajos paskaidrojumos norādītais pamatojums neļauj saprast, kāpēc pasūtītājas bažas, ka 3,50 *euro* mēnesī par tehniskās apsardzes pakalpojumu sniegšanu ir nepamatoti zema cena, tika kliedētas.

Tiesa spriedumā konstatēja, ka lēmumu, ar kuru AS „G4S Latvia" piedāvājums atzīts par atbilstošu prasībām, pasūtītāja pamatojusi ar norādi, ka AS „G4S Latvia" 2020.gada 19.maija paskaidrojumā ir norādīts detalizēts skaidrojums par cenas veidošanās mehānismu, kā arī citi izskaidrojoši faktori par piedāvātās cenas pamatotību. Tomēr, pārbaudot AS „G4S Latvia" paskaidrojumā ietverto informāciju, tiesa nekonstatēja, ka šāds detalizēts cenas veidošanās mehānisms tajā būtu norādīts. Tiesa konstatēja, ka minētajā paskaidrojumā norādīts vien tas, ka „tehniskās apsardzes cena veidojas, dalot kopējos AS „G4S Latvia" ienākumus no tehniskās apsardzes struktūrvienības ar kopējiem attiecināmajiem izdevumiem, ņemot vērā iepirkuma apjomu, noteikumus un AS „G4S Latvia" interesi/peļņu attiecīgajā biznesa attīstības nogrieznī." Tiesa atzina, ka šāds skaidrojums pats par sevi vispār nav objektīvi saprotams – nav saprotams, kāda ir attiecība starp tehniskās apsardzes struktūrvienības ienākumiem un izdevumiem un kā tā ir ietekmējusi piedāvāto cenu, kā cenu ietekmējis iepirkuma apjoms un kā iepirkuma noteikumi. Papildus tiesa konstatēja, ka AS „G4S Latvia" paskaidrojumā

norādītas arī konkrētas izmaksu pozīcijas, kuras veido piedāvāto cenu par tehniskās apsardzes pakalpojumiem, proti, darbaspēka attiecināmās izmaksas uz vienu tehniskās apsardzes objektu – 2,12 *euro*, nodokļi un nodevas – 0,64 *euro*, transports un degviela – 0,23 *euro* utt. Tomēr vienlaikus AS „G4S Latvia" paskaidrojumā nav ietverta informācija par to, kā minētās izmaksas ir aprēķinātas, tādēļ ar skaitļu neargumentētu norādīšanu nav pietiekami, lai varētu pārliecināties par to, ka cenā ir iekļautas visas ar šī pakalpojuma izpildi saistītās izmaksas pilnā apmērā.

Šo iemeslu dēļ tiesa atzina, ka pasūtītājas 2020.gada 29.jūlija lēmumā ietvertais pamatojums kopsakarā ar AS „G4S Latvia" 2020.gada 19.maija paskaidrojumā norādīto skaidrojumu nesniedz skaidrību par to, kādu apsvērumu dēļ pasūtītāja ir izdarījusi secinājumu, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums daļā par tehniskās apsardzes pakalpojumiem nav nepamatoti lēts. Senāts šajā vērtējumā nesaskata kļūdas, jo vispārīga atsevišķu cenu veidojošo izmaksu pozīciju vērtību norādīšana bez informācijas par to, kā tās aprēķinātas, pati par sevi nevar izskaidrot pirmšķietami zemu cenu, savukārt vispārīga apgalvojuma veidā sniegts nekonkrēts skaidrojums, ka cena veidota, nekonkretizētus ienākumus dalot ar nekonkretizētiem izdevumiem un ņemot vērā vēl citus nekonkretizētus apstākļus, neļauj objektīvi pārliecināties par cenas veidošanas pamatotību.

Tiesa papildus konstatēja, ka skaidrību nesniedz arī pasūtītājas paskaidrojumi Iepirkumu uzraudzības birojam un tiesai, jo tajos pasūtītāja atsaukusies vien uz AS „G4S Latvia" finanšu rādītājiem iepriekšējos gados (uz to, ka AS „G4S Latvia" ir bijusi peļņa un liels apgrozījums) un apstākli, ka šķietami nepamatoti zemā cena attiecas uz pakalpojumu, kura izmaksas sastāda vien nelielu daļu no piedāvājuma kopējām izmaksām. Tiesa uzsvēra, ka nedz AS „G4S Latvia" finanšu situācija, nedz fakts, ka tehniskās apsardzes pakalpojumu izmaksas veido nelielu daļu no kopējām izmaksām, nemazina risku, ka nepamatoti zema cena ir noteikta uz kādu ar līguma izpildi saistītu prasību neizpildes rēķina.

Apkopojot minēto, tiesa būtībā atzina, ka pasūtītājas sniegtais pamatojums tam, kāpēc tā atzina, ka AS „G4S Latvia" piedāvātā strīdus cena nav nepamatoti zema, neļauj pārliecāties, ka pasūtītāja minēto secinājumu nav izdarījusi patvaļīgi.

[13] Ievērojot minēto, Senāts nevar piekrist kasācijas sūdzībā norādītajam, ka tiesa konkrētajā gadījumā faktiski iestājusies pasūtītājas vietā. Tiesa nav vērtējusi to, vai AS „G4S Latvia" piedāvātā cena būtu atzīstama par nepamatoti zemu (kas būtu uzskatāma par iestāšanos pasūtītāja vietā), bet gan ir pārbaudījusi pasūtītājas sniegto pamatojumu no pārskatāmības principa viedokļa, proti, vai tas objektīvi ļauj izsekot pasūtītājas apsvērumiem. Kā jau minēts, pirmšķietami nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes institūta mērķis nav tikai nodrošināt pasūtītāja interesi izvairīties no riskantiem piedāvājumiem, bet nodrošināt arī iepirkumu dalībnieku tiesības uz godīgu konkurenci un vienlīdzīgu attieksmi. Tāpēc ar to vien, ka pasūtītājs ir apmierināts ar pretendenta sniegto skaidrojumu par cenas veidošanos, nepietiek. Pārskatāmības princips prasa, lai objektīvi būtu iespējams izsekot pasūtītāja apsvērumiem, kāpēc cena, kas pasūtītājam sākotnēji likusies nepamatoti zema, pēc tam tiek atzīta par pamatotu. Jo īpaši tas sagaidāms iepirkumā, kurā cita pretendenta piedāvātā cena tiek atzīta par nepamatoti zemu, kā tas bijis šajā iepirkumā. Pārskatāmības princips prasa, lai pasūtītāja (un secīgi arī Iepirkumu uzraudzības biroja) lēmums būtu pamatots tādējādi, ka pārskatīšanas procesa ietvaros var pārliecināties par to, ka visu pretendentu zemās cenas skaidrojumi ir vērtēti objektīvi un piemērojot analogus standartus.

[14] Kasācijas sūdzībā apgalvots, ka nevar piekrist tiesai, ka pasūtītāja nav vērtējusi, vai piedāvātajā cenā ietvertas ar tehniskās apsardzes pakalpojumu izpildi saistītās izmaksas un vai par piedāvāto cenu AS „G4S Latvia" spēs nodrošināt visas ar līguma izpildi saistītās prasības. Tomēr vienlaikus kasācijas sūdzībā nav argumentu, kas izskaidrotu, kāpēc kasators nevar piekrist minētajiem tiesas secinājumiem, jo nav norādīts uz apsvērumiem, kas liecina, ka pasūtītāja ir izvērtējusi, vai piedāvātajā strīdus cenā tiešām ir ietvertas visas ar tehniskās apsardzes pakalpojumu izpildi saistītās izmaksas. Kasators tikai atkārtojis AS „G4S Latvia" skaidrojumā norādīto, bet nav izskaidrojis, kāpēc, pretēji tiesas atzītajam, šis skaidrojums būtu jāuzskata par tādu, kas bez papildu paskaidrojumiem ļauj objektīvi pārliecināties par to, ka piedāvātā strīdus cena atbilst reālām izmaksām un līdz ar to nav nepamatoti zema. Kasācijas sūdzībā arī pārmests, ka tiesa spriedumā nav izteikusi šaubas par to, ka kādas no AS „G4S Latvia" tehniskajā piedāvājumā noteiktajām izmaksu pozīcijām (darbaspēka attiecināmās izmaksas, nodokļi, nodevas, transports un degviela) būtu nepamatoti zemas. Tomēr tas tiesai konkrētajā gadījumā nemaz nebija jādara. Kā jau minēts, tiesa pati nevērtēja, vai AS „G4S Latvia" norādītās izmaksas atspoguļo reālās izmaksas. Tiesa vērtēja vien to, vai pasūtītājas sniegtais pamatojums ļauj saprast, kādu apsvērumu dēļ tā atzina, ka šaubas par AS „G4S Latvia" piedāvātās cenas pamatotību ir kliedētas.

Šajā sakarā arī norādāms, ka Iepirkumu uzraudzības birojs kasācijas sūdzībā nepamatoti atsaucas uz Senāta 2020.gada 30. marta sprieduma lietā Nr. SKA-605/2020 (*ECLI:LV:AT:2020:0330.A420340016.8.S*) atziņām kopsakarā ar pasūtītājas norādīto, ka bažas par AS „G4S Latvia" spēju nodrošināt pienācīgu līguma izpildi tai novērsa AS „G4S Latvia" atbilstība nolikumā norādītajām prasībām par finanšu apgrozījumu iepriekšējos gados un AS „G4S Latvia" finansiālais stāvoklis. Senāta 2020.gada 30.marta spriedumā lietā Nr. SKA-605/2020 atziņa, ka pretendenta kopējā finansiālā situācija var būt apstāklis, kas var objektīvi kliedēt pasūtītāja šaubas par pretendenta spēju izpildīt līgumu ar piedāvājumā ietvertajiem nosacījumiem, norādīta situācijā, kurā pretendents zemo cenu bija skaidrojis ar to, ka piedāvā pasūtītājam atlaidi un tāpēc cena ir zemāka par objektīvām pakalpojuma sniegšanas izmaksām. Šādā situācijā ir saprotami, ka pretendenta finansiālais stāvoklis var būt apstāklis, kas ļauj pasūtītājam pārliecināties par to, ka pretendents tiešām var atļauties piedāvāt konkrētu atlaidi un tas netraucēs līguma izpildei. Tomēr konkrētajā gadījumā AS „G4S Latvia" nav norādījusi, ka tās piedāvātā cena veidota, ņemot vērā piemērotu atlaidi; AS „G4S Latvia" apgalvojusi, ka piedāvātā cena atbilst reālajām izmaksām. Līdz ar to arī pasūtītājas apsvērumiem par to, kas ļāvis pārliecināties par piedāvātās cenas pamatotību, bija jābūt saistītiem ar to, kāpēc pasūtītāja guvusi pārliecību par piedāvātās cenas atbilstību reālajām izmaksām.

Turklāt konkrētā iepirkuma kontekstā ņemams vērā, ka tad, kad pasūtītāja sākotnēji par pietiekami izskaidrotu atzina pieteicējas piedāvāto zemo cenu, tā arī atsaucās uz pretendenta – pieteicējas – finansiālo situāciju. Tomēr tad Iepirkumu uzraudzības birojs šo argumentu neatzina par tādu, kas var pamatot pasūtītājas lēmumu atzīt piedāvāto cenu par pienācīgi izskaidrotu. Šajā sakarā no vienlīdzīgas attieksmes principa viedokļa Senātam jāpiekrīt pieteicējas lietas izskatīšanas gaitā paustajam viedoklim, ka nav saprotams, kāpēc Iepirkumu uzraudzības birojs pasūtītājas skaidrojumu par to, kāpēc tā akceptē pieteicējas piedāvāto cenu, atzina par acīmredzami kļūdainu, bet AS „G4S Latvia" cenas vērtēšanas gadījumā norādīja vien to, ka pasūtītāja ir ievērojusi Publisko iepirkumu likuma 53.pantā paredzēto procedūru, vērtējusi pretendenta sniegto skaidrojumu, un birojam nerodas šaubas, ka par pretendenta piedāvāto cenu līgumu ir iespējams izpildīt.

[15] Rezumējot minēto, tiesa lietā pārsūdzēto lēmumu atzina par prettiesisku tādēļ, ka pasūtītājas un Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumi nesniedz objektīvi izsekojamus apsvērumus tam, kāpēc pasūtītājas bažas par AS „G4S Latvia" piedāvāto strīdus cenu tika kliedētas. Citiem vārdiem sakot, tiesa atzina, ka pasūtītājas un Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumi nav pienācīgi pamatoti un līdz ar to nav ievērots pārskatāmības princips. Šis apstāklis pats par sevi ir pietiekams, lai atzītu, ka tiesa pārsūdzēto lēmumu pamatoti atzinusi par prettiesisku. Kasācijas sūdzības argumenti, kas vērsti pret citiem tiesas argumentiem, nevar mainīt to, ka iepriekš minētā apstākļa dēļ tiesas sprieduma rezolutīvā daļā atzīstama par pareizu. Līdz ar to Senāts secina, ka kasācijas sūdzības argumenti nevar būt pamats pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanai, un tāpēc pārējos kasācijas argumentus nav pamata vērtēt, jo tie nevar mainīt to, ka tiesas spriedums atstājams negrozīts.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

**nosprieda**

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 11.oktobra spriedumu, bet Iepirkumu uzraudzības biroja kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

I. Višķere E. Darapoļskis R. Vīduša